

Student
Journal of
Social **S**ciences

სტუდენტთა ჟურნალი
სოციალურ მეცნიერებებში
#13, ივლისი, 2020

**ჩინეთი-აშშ-ს სავაჭრო ომი: გამომწვევი მიზეზები და
არსებული შედეგები**

ვასიკო ხორავა

ილია რურუა

საერთაშორისო ურთიერთობების საბაკალავრო პროგრამა

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Email: iliarurua10@gmail.com

khorava.vasili@gmail.com

აბსტრაქტი

სტატია მიზნად ისახავს მიმოიხილოს 2 ყველაზე მსხვილ გლობალურ აქტორს, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკას შორის მიმდინარე ეკონომიკური დაპირისპირება.

ნაშრომის მიზანია განსაზღვროს, თუ რამ გამოიწვია მსოფლიოს ორ ლიდერ სახელმწიფოს შორის ეკონომიკური კონფლიქტი და რა შედეგები მოჰყვა მას. სავაჭრო ომის ისტორიული კონტექსტის მიმოიხილვის, საკითხისადმი მეცნიერთა შეფასებების გაცნობის და პოლიტიკოსთა გამოსვლების ანალიზის შედეგად დგინდება, რომ ამერიკა-ჩინეთის სავაჭრო ომი განპირობებული იყო ჩინეთის ჰეგემონობის (რომელიც დიდი რისკების მატარებელია დემოკრატიული საზოგადოებებისთვის) თავიდან ასაცილებლად და აშშ-ს ეკონომიკური ხელშეწყობით. თუმცა, განვიხილეთ რა სავაჭრო ომის შედეგები ორივე ქვეყნის მოსახლეობისთვის, კერძო სექტორისა და სახელმწიფო დონისთვის, მივედით დასკვნამდე, რომ სავაჭრო ომში ჩაბმა ორივე ქვეყნისთვის საზიანოა როგორც ეკონომიკური, ასევე პოლიტიკური თვალსაზრისითაც.

საკვანძო სიტყვები: სავაჭრო ომი, 5G კავშირგაბმულობა, ამერიკის სავაჭრო დეფიციტი, აშშ, ჩინეთი.

შესავალი

დონალდ ტრამპის საპრეზიდენტო კამპანიის დროს, მისი დაპირებების ძირითადი ნაწილი შეეხებოდა იმას, თუ როგორ დაკარგა ამერიკამ თავისი სიძლიერე და რაოდენ არასახარბიელო სავაჭრო პირობებზე თანხმდებოდა იგი. მან თავისი ადმინისტრაციის ძირითად მიზნად დასახა „დაშვებული შეცდომების“ გამოსწორება და ამერიკისთვის ძველებური სიდიადის დაბრუნება.

ამ მიზნის მისაღწევად მან ერთობ ხისტი მიდგომა აარჩია და 2018 წლის 6 ივლისს წამოიწყო სავაჭრო ომი ჩინეთთან. უნდა აღინიშნოს, რომ ტრამპის ადმინისტრაცია ეკონომიკურ შეზღუდვებს არა მარტო ჩინეთთან მიმართებაში იყენებდა, არამედ

მრავალ „ფრონტზე“ - ადებდა გადასახადებს კანადიდან, მექსიკიდან, იაპონიიდან და ევროკავშირის სახლემწიფოებიდან იმპორტირებულ ფოლადს, ალუმინს, მზის პანელებსა და სხვა პროდუქტებს. ამ ტარიფებმა მეტად დააზიანა ამერიკული კომპანიები, რადგან ჩინეთი დიდ ზეგავლენას ახდენს მსოფლიოში წარმოებული პროდუქციის დიდ ნაწილზე და აგრეთვე გლობალური მიწოდების ქსელზე დამოკიდებულ მრავალ მსხვილ კომპანიაზე (Swanson, 2018).

საერთო ჯამში, ამ დაპირისპირებამ, რომელსაც დიპლომატიური ურთერთობების დაზიანებაც მოჰყვა, თუ გავითვალისწინებთ ამერიკის მიერ ჩინეთის „ვალუტის მანიპულატორად“ შერაცხვას (Goodman & et. al. 2019), მოიცვა ამერიკა-ჩინეთის 660 მილიარდ დოლარიანი სავაჭრო ურთერთობების 50%-ზე მეტი. იმისდა მიუხედავად, რომ ამერიკელი კანონმდებლები, კონგრესმენები თანხმდებოდნენ ჩინეთზე ზეწოლის მოხდენაზე, რესპუბლიკელი პრეზიდენტის ქმედებებმა აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია (Higgins, 2019). აშკარა იყო, რომ კონგრესის წარმომადგენელთა უმრავლესობა იძულების ამ გზას არ ემხრობოდა ამერიკა-ჩინეთის ურთერთობების ისტორიიდან და მსოფლიოს ეკონომიკური ურთერთდამოკიდებულებიდან გამომდინარე.

ლიტერატურის მიმოხილვა

თავდაპირველად, ამ ეკონომიკური დაპირისპირების პირველი ორი რაუნდის დროს (2018 წლის 6 ივლისსა და 23 აგვისტოს), შეერთებულმა შტატებმა დააწესა 25%-იანი ტარიფები 50 მილიარდი დოლარის (USD) ღირებულების მქონე ჩინურ პროდუქციაზე, ხოლო მესამე რაუნდისას - 10%-იანი გადასახადი 200 მილიარდი დოლარის ღირებულების პროდუქციაზე, რასაც მალევე მოჰყვა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის პასუხი. პირველ ორ ეტაპზე მან დააწესა 25%-იანი ტარიფი 50 მილიარდი დოლარის (USD) ღირებულების მქონე აშშ-დან იმპორტირებულ საქონელზე, ხოლო მესამე რაუნდის დროს - 5%-იანი და 10%-იანი გადასახადები 60 მილიარდი დოლარის (USD) ღირებულების მქონე პროდუქციაზე (Kwan, 2019).

მსგავსმა ქმედებებმა აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია ამერიკის შიდაპოლიტიკურ სივრცეში და როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ეს დაკავშირებული იყო ამერიკა-ჩინეთის ისტორიული ურთერთობების ბუნებასთან. აქედან გამომდინარე, იბადება შეკითხვა თუ ურთერთობების როგორი ისტორია აქვთ ამერიკასა და ჩინეთს და რა ზეგავლენას ახდენს ისტორია პოლიტიკოსების დღევანდელ ქმედებებზე? ამ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად საჭიროდ ვთვლით, გავაანალიზოთ ამერიკა-ჩინეთის ურთერთობების ისტორია.

1978 წელს ჩინეთში ეკონომიკური მოდერნიზაციის ახალი გეგმის წარდგენამ (დენ სიაოპინის ხელმძღვანელობით), კაპიტალისტური ელემენტების დამკვიდრებამ გეგმიურ ეკონომიკაში (ადგილობრივი ბაზრის გახსნა უცხოური ბიზნესებისთვის, მოსახლეობისთვის ბიზნესის წამოწყების უფლების მიცემა, მეურნეობის დეკოლექტივიზაცია და სხვა) დასაბამი მისცა ამერიკულ-ჩინურ ურთერთობებს.

1979 წლის 7 ივლისს დადებულმა სავაჭრო ხელშეკრულებამ გამოავლინა მნიშვნელოვანი ცვლილება ამერიკის ეკონომიკურ პოლიტიკაში - სოციალისტურ სახელმწიფოებთან ეკონომიკური ურთერთობების შემზღვეველი წესების ცვლილება მეგობრულ სახელმწიფოებთან დამკვიდრებული ეკონომიკური ურთერთობების წესებით (Kent, 2001).

გეგმიური ეკონომიკის ცვლილებამ, მისმა მოდერნიზაციამ ვერ შეცვალა ჩინეთის სოციალისტური ბიუროკრატიული ინსტიტუტი და მისი დამოკიდებულება მოქალაქეთა უფლებების დაცვის მხრივ (1989 წლის ტიანანმენის მოედანზე გამართული პროდემოკრატიული სტუდენტური პროტესტის ძალით დარბევა), რაც სიძნელების წინაშე აყენებდა ამერიკულ-ჩინური ურთერთობების გადრმავეების პროცესს.

ვაშინგტონი წლების განმავლობაში ადანაშაულებდა ჩინეთს საერთაშორისო წესების დარღვევაში. 1994 წელს აშშ-ის სავაჭრო წარმომადგენლობის მდივნის, შარლენ ბარშეფსკის განცხადებით, ჩინეთი პასუხისმგებელი იყო ამერიკაში დამზადებული 1

მილიარდი დოლარის (USD) ღირებულების ვიდეოების, კომპიუტერული პროგრამებისა და მუსიკების მოპარვაზე (Gargan, 1994).

ამ პრობლემის მოუგვარებლობა იწვევდა ჩინეთის მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში გაწევრიანების პროცესის მნიშვნელოვნად გართულებას (ამერიკას ჰქონდა ბერკეტები, ზეგავლენა მოეხდინა ჩინეთის ორგანიზაციაში გაწევრიანების პირობებზე) და შედეგად, ჩინეთის ბაზრის გახსნის პროცესის შენელებას, რაც არ იყოს სასურველი განვითარებული კაპიტალისტური სამყაროსთვის.

ეკონომიკური ურთერთობების გაღრმავების მიუხედავად, დიპლომატიური ურთერთობები მხარეებს შორის უფრო და უფრო უარესდებოდა. ინსტიტუციური და კონსტიტუციური ცვლილებების მიუხედავად, 1994 წლისთვის ინტელექტუალური საკუთრების ქურდობის მომატებული შემთხვევების გამო, ამერიკის შეერთებული შტატების სავაჭრო წარმომადგენელმა, მიკი კანტორმა განაცხადა, რომ ჩინეთიდან იმპორტირებულ 1.08 მილიარდი დოლარის (USD) ღირებულების პროდუქციას 100%-იან ტარიფს დაადებდნენ. ამან ჩინეთს მორიგი ნაბიჯი გადაადგემვინა ბაზრის გახსნისკენ. კომუნისტური პარტია დათანხმდა ორმხრივ კონსულტაციებსა და შესაბამისი ჯგუფების შექმნას, რომელიც არალეგალურ წამოწყებებს დახურავდა (Noland, 1996). ამან დადებითად იმოქმედა ჩინურ-ამერიკულ ურთერთობებზე, რაზედაც მეტყველებს ბილ კლინტონის გამოსვლა 2000 წლის 9 მაისს:

„პირველად ჩვენს კომპანიებს შეეძლება, რომ გაყიდონ და გაავრცელონ ამერიკელი მუშების მიერ დამზადებული პროდუქცია ჩინეთში, წარმოების გატანის, კომუნისტური მთავრობის გავლით გაყიდვის ან ღირებული ტექნოლოგიების გატანის გარეშე. ჩვენ შეგვეძლება პროდუქციის ექსპორტი, სამუშაო ადგილების ექსპორტის გარეშე” (C-SPAN, 2000).

მსგავსმა დამოკიდებულებამ ტენდენციური ხასიათი მიიღო და გამოვლინდა ბუშის ადმინისტრაციის დროს. 2001 წლის 1 აპრილის ჰაინანის კუნძულის ინციდენტის მიუხედავად, როდესაც ამერიკული წყალქვეშა ნავსაწინააღმდეგო თვითმფრინავი და

ჩინური გამანადგურებელი ერთმანეთს შეეჯახნენ, ჯორჯ უოლკერ ბუში ზურგს უმაგრებდა ჩინეთს მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში გაწევრიანების პროცესში (Alfredson, 2001). მეორე მხრივ, კომუნისტურმა პარტიამ 2001 წლის 11 სექტემბრის ტერაქტის შემდეგ განაცხადა, რომ მხარს დაუჭერდა ამერიკის ბრძოლას ტერორიზმის წინააღმდეგ (Mcmillan, 2001).

მეთოდოლოგია

მოცემული სტატია მეთოდოლოგიურად განეკუთვნება თვისებრივი კვლევის კატეგორიას. იმისთვის, რომ პასუხი გავცეთ საკვლევ კითხვას - რატომ დაიწყო ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა სავაჭრო ომი და რა შედეგები იქონია ამ ეკონომიკურმა კონფლიქტმა მხარეებზე, ნაშრომი წარმოადგენს სხვადასხვა სტატიებისა და აკადემიური ნაშრომების ანალიზს, რომელშიც წარმოჩენილია მეცნიერებებისა და ანალიტიკოსების შეფასებები მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით. სტატიაში აგრეთვე წარმოდგენილია სხვადასხვა პირველადი წყაროები და მათი განხილვა.

სტატიის შესავალში მოცემულია სავაჭრო ომის განვითარების სცენარი და შედეგად გამოწვეული წინააღმდეგობა ამერიკელ კონგრესმენებს შორის. ძირითად ნაწილში წარმოდგენილია ამერიკა-ჩინეთის ურთიერთობების ისტორიული ეპიზოდები, რომლებიც გვთავაზობენ სავაჭრო ომის შედეგად გამოწვეული შიდაპოლიტიკური უთანხმოების ახსნას, აგრეთვე სავაჭრო ომის პოტენციური მიზეზები, რომლებიც მყარ კავშირში იმყოფებიან ამერიკის ეროვნული უსაფრთხოებასთან, სახელმწიფოებს შორის ეკონომიკურ და ტექნოლოგიურ დაპირისპირებასთან. ნაშრომის მომდევნო ნაწილებში მოცემულია ამ ომის შედეგები, კონკრეტული კომპანიების მაგალითებისა და რესურსების იმპორტ-ექსპორტის მაჩვენებლების განხილვის სახით და სავაჭრო ომის შეფასებები სხვადასხვა მეცნიერებებისა და ანალიტიკოსების მიერ.

სავაჭრო ომის მიზეზები

დღევანდელ სამყაროში ეკონომიკური სიძლიერე სახელმწიფოს სიძლიერის ძირითადი განმაპირობებელი ფაქტორია, მაგრამ ეკონომიკური სიმტკიცის მიღწევა გულისხმობს მეცნიერების სფეროს ხელშეწყობასაც, რომლის ერთ-ერთი შედეგიცაა ტექნოლოგიების განვითარება. აქედან გამომდინარე, არ უნდა გაგვიკვირდეს ამერიკის ამგვარი “თავდაცვითი” ქმედებები ინტელექტუალურ საკუთრებასთან მიმართებაში. მეორე მხრივ, აშკარაა კომუნისტური პარტიის მიზანი განავითაროს ჩინეთი ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიური საშუალებებით და შეინარჩუნოს თავისი კომუნისტური მმართველობის სისტემა საბაზრო ეკონომიკის ელემენტების დანერგვის პარალელურად.

2017 წლის აგვისტოში დონალდ ტრამპმა სავაჭრო წარმომადგენლობას დაავალა გამოემიებინა ჩინეთის ქმედებები ტექნოლოგიების გატანასთან და ინტელექტუალურ საკუთრებასთან მიმართებაში. 2018 წლის 22 მარტს სამთავრობო ორგანომ შემდეგი დასკვნები გამოიტანა:

1. ჩინეთი იყენებს სხვადასხვა საკანონმდებლო შეზღუდვებს (შეზღუდული ინვესტიციები, შეზღუდვები უცხოელი ინვესტორების წილზე კომპანიებში და სხვა), რათა ხელში ჩაიგდოს ან ზეგავლენა მოახდინოს ტექნოლოგიების ჩინეთში გადმოტანაზე.
2. ჩინეთის ხელისუფლება მხარს უჭერს და ზედამხედველობს ამერიკული კომპანიების კომპიუტერულ ქსელებში შეჭრას და მნიშვნელოვანი ინფორმაციის უკანონო გზით მიღებას.
3. ჩინეთი ერევა ამერიკული ფირმების ინვესტიციებსა და აქტივობებში, რაც არ აძლევს კომპანიებს იმის საშუალებას, რომ თავისით მორიგდნენ და დააწესონ ბაზარზე დაფუძნებული პირობები ტექნოლოგიების გადაცემაზე (Kwan, 2019).

ამ დასკვნაში ჩინეთის უკანონო ქმედებები იკვეთება. ის ცდილობს არაკანონიერი გზით მიაღწიოს განვითარებისა და სიძლიერის იმ დონეს, რის მიღწევასაც განვითარებულმა სახელმწიფოებმა დიდი დრო მოანდომეს. ტრამპის ადმინისტრაცია ამ შემთხვევაში აკრიტიკებს კომუნისტური პარტიის დასახელებულ ქმედებებს და ამერიკელთა საკუთრების დასაცავად მათ წინააღმდეგ მიდის სავაჭრო ომის წამოწყების გზით.

5G კავშირგაბმულობა - „ტექნოლოგიური ომი“

მორიგი პოტენციური მიზეზი ამ დაპირისპირების წარმოშობისა შეგვიძლია დავუკავშიროთ ახალ ტექნოლოგიას - 5G კავშირგაბმულობას. 5G ინტერნეტი უდიდესი ტექნოლოგიური ინოვაციაა, რომელიც ადამიანთა ცხოვრების სტილს სამუდამოდ შეცვლის. დღეს მრავალი სახელმწიფოა ჩართული ამ ტექნოლოგიის განვითარებაში, მათგან ლიდერობს ჩინეთი, კერძოდ, Huawei-სა და ZTE-ს კომპანიები. არსებული კონკურენცია მნიშვნელოვანია მრავალი თვალსაზრისით:

Washington Post-ის ჟურნალისტები მაიკლ მორელი და დევიდ კრისი გამოყოფენ 5G ქსელის მნიშვნელოვან ასპექტებს:

1. 5G კავშირგაბმულობა მნიშვნელოვნად გაზრდის კომუნიკაციის სიჩქარეს, რაც საშუალებას მოგვცემს გადავცეთ წარმოდგენელი სისწრაფით დიდი რაოდენობის ინფორმაცია. შესაბამისად, ვინც აკონტროლებს ამ ქსელს, წვდომა აქვს გადაცემულ ინფორმაციასთან, რაც დიდი რისკის ქვეშ აყენებს ინდივიდთა კონფიდენციალობასა და პირად ცხოვრებას.
2. 5G კავშირგაბმულობის სისტემის გაკონტროლებამ შეიძლება საშუალება მისცეს ინდივიდს, ორგანიზაციას, ხელისუფლებას მოაწყოს საბოტაჟი თუ კიბერ-შეტევა.
3. აქტორს, რომელსაც ექნება მეტი ინფორმაცია ამ ქსელთან დაკავშირებით, ექნება უპირატესობა სხვებთან შედარებით, გაცილებით ადრე მოემზადოს კიბერუსაფრთხოების სფეროში და დაიცვას საკუთარი ეკონომიკა (Morell & Kris, 2018).

თუმცა 5G ინტერნეტის შექმნაზე არსებული კონკურენცია დაკავშირებულია სხვა ფაქტორებთანაც. მიჩნეულია, რომ აშშ-ში ამ ქსელის დამკვიდრება 3 მილიონ სამუშაო ადგილს შექმნის და ამერიკის ბიუჯეტს შეჰმატებს 500 მილიარდ დოლარს (USD) (Verma, 2019). შესაბამისად, ამ ტექნოლოგიის დამკვიდრება გარკვეულ რისკებთან ერთად, დადებითი მხარეების მატარებელია, რომლებიც გულისხმობენ ეკონომიკური და სოციალური გარემოს ხელშეწყობას.

რადგან ამ ტექნოლოგიის განვითარებაში ლიდერობს ორი ჩინური კომპანია - Huawei და ZTE, რომლებიც არა ერთხელ იყვნენ დადანაშაულებულნი აშშ-ს იუსტიციის სამინისტროს მიერ რობო-ტექნოლოგიის მითვისებაში, 2019 წლის მაისში ტრამპის მიერ გამოცხადებული საგანგებო მდგომარეობა, რომლითაც აკრძალა ამერიკულ კომპანიებს აშშ-ს მეტოქეების საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, ქსელების გამოყენება (Crabtree & et. al. 2019), ვფიქრობთ მიზნად ისახავდა ამ კომპანიების პროგრესის შეფერხებას. ამგვარი მიზანი გამომდინარეობს ამერიკის უსაფრთხოების პოლიტიკიდან, არ მისცეს საშუალება არადემოკრატიულ (კომუნისტური რეჟიმის) სახელმწიფოს, ხელში ჩაიგდოს მასობრივი ინფორმაცია და ამით მოქალაქეთა უსაფრთხოება საფრთხეში ჩააგდოს.

ჩინეთის გაძლიერება და ტრამპის პროტექციონისტული პოლიტიკა

ზოგი მიიჩნევს, რომ ტრამპის ამგვარი ქმედებები მისი პროტექციონისტული პოლიტიკის ნაწილია, უბიძგოს ამერიკულ საზოგადოებას იყიდოს ადგილობრივი წარმოების პროდუქტები იმპორტირებული პროდუქციის გაძვირების ხარჯზე (BBC, 2020). ლარისა კაპუსტინა და მისი კოლეგები მიიჩნევენ, რომ სავაჭრო ომის ძირითად მიზეზებს წარმოადგენდა:

1. სავაჭრო დეფიციტის შემცირება (2017 წლის მონაცემებით, ამერიკის 796 მილიარდი დოლარის (USD) დეფიციტში ჩინეთის წილი 47% იყო);
2. ჩინეთის მაღალტექნოლოგიური პროდუქციის წარმოების შემცირება;

3. ჩინეთის სამხედრო სიძლიერის შესუსტება (Kapustina & et. Al, 2019).

ეს უკანასკნელი წარმოადგენს დემოკრატიული საზოგადოებების ერთ-ერთ საზრუნავ საკითხს. ჩინეთის, როგორც კომუნისტური წყობის მქონე ქვეყნის ამბიციის, გახდეს მსოფლიოს ლიდერი სახელმწიფო, რომელშიც საკუთრების უფლება და ადამიანთა ძირეული უფლებები არაა დაცული, უდავოდ დიდი რისკების მატარებელია.

მკვლევარი იუ ჰან ჟანგი თვლის, რომ ერთი მხრივ აშშ-ს მიერ სავაჭრო ომის წამოწყება და მეორე მხრივ, ჩინეთის ამ ომში ჩაბმა, არარაციონალური ქმედებაა. მისი თქმით, აშშ-ს 2 ძირითადი მიზეზი აქვს სავაჭრო ომის დასაწყებად. პირველი - ტრამპის ადმინისტრაციას სურს, წელიწადში თითქმის 500 მილიარდიანი სავაჭრო დეფიციტისა და ჩინეთის მხრიდან დამატებით ინტელექტუალური საკუთრების მოპარვით მიღებული ყოველწლიური 300 მილიარდის ზარალის აღმოფხვრა. მეორე მიზეზი კი არის ტრამპის სურვილი, შეაჩეროს ჩინეთის წინსვლა და თავიდან აირიდოს აზიური გიგანტის, როგორც ტექნოლოგიური სუპერძალის, აღზევება. ამ მხრივ აშშ-ს მთავარი სამიზნე ჩინური მანქანათმშენებლობის, ელექტრონიკისა და IT-ს სექტორია. მკვლევრის თქმით, აშშ-ს სავაჭრო დეფიციტი არის სტრუქტურული პრობლემა (შიდა სისტემა) და მისი პროტექციონისტული პოლიტიკით გადაჭრა ვერ მოხდება. ამერიკის ბაზარი იმდენად სანდო და მომხიბვლელია, რომ ჩინეთის გარდა, ბევრი სხვა ქვეყანაც სწორედ აშშ-ში ახდენს თავისი დანაზოგების ექსპორტს. ხოლო სავაჭრო ომის დაწყების მეორე მიზეზი, ჩინეთის ტექნოლოგიური განვითარების შეჩერება, იუ ჰან ჟანგის მათემატიკური მოდელის მიხედვით, პრაქტიკულად, შეუძლებელია (Zhang, 2018).

სავაჭრო ომის შეფასება მეცნიერთა და ექსპერტების მიერ

სავაჭრო ომის შეფასებისას მკვლევრები ძირითადად თანხმდებიან ძირეულ საკითხებზე, თუმცა მათ შორის მაინც არის განსხვავებები.

ჩინეთის ქალაქ ჩუნცინის მერი ჰუანგ ქიფანი სიამინის უნივერსიტეტში სტუდენტებთან შეხვედრისას აცხადებდა, რომ ერთი შეხედვით, ამერიკული მხარის

გადაწყვეტილებები და ქცევები სავაჭრო ომთან დაკავშირებით "ქაოტური" იყო. თუმცა ის ამერიკის ნაბიჯებს რაციონალურად თვლის და სჯერა, რომ ამ ქმედებების უკან კარგად ორგანიზებული გეგმაა, რომელიც ამ შემთხვევაში ჩინეთის წინააღმდეგაა მიმართული. ქიფანი არგუმენტის გასაძლიერებლად ამბობს, რომ გეგმის განხორციელება ჯერ კიდევ 2015 წელს კონგრესის მიერ "ვაჭრობის ხელშეწყობის უფლებამოსილების" (TPA) აქტის მიღებით დაიწყო. სწორედ ამ აქტის ერთ-ერთ მუხლი საშუალებას აძლევს აშშ-ს მთავრობას გადადგას ეკონომიკურად "სადამსჯელო" ნაბიჯები იმ ქვეყნის წინააღმდეგ, რომელიც ამერიკის შეერთებული შტატების ფინანსთა დეპარტამენტის მიერ „ვალუტის მანიპულატორად“ იქნება შერაცხული. ქიფანი ამბობს, რომ მთავრობას შეეძლება ასეთ ქვეყანასთან ვაჭრობის შეწყვეტა, ამერიკული ბანკებისა და ფინანსური კომპანიების ფინანსური ქმედებების შეზღუდვა (Rui, 2020).

ამერიკის მხრიდან სავაჭრო ომის დაწყებას არასწორ გადაწყვეტილებად აფასებენ ასევე "სტატეგიული და საერთაშორისო კვლევების ცენტრის" მკვლევრები. მათი აზრით, დიდი რისკების მიუხედავად, აშშ შედარებით მოუმზადებელი, მომავალზე ძალიან ბუნდოვანი წარმოდგენით შევიდა ამ კონფრონტაციაში. ისინი აკრიტიკებენ ვაშინგტონის გადაწყვეტილებას, რადგან ამ ზეწოლას ჩინეთის პოლიტიკისთვის ჯერ-ჯერობით არანაირი მნიშვნელოვანი ცვლილება არ გამოუწვევია, მიღებული და მოსალოდნელი შედეგი კი მძიმეა. დაზარალდა როგორც აშშ და ჩინეთი, ასევე მსოფლიო ეკონომიკა. მივიღეთ დამაბული ურთიერთობა ორ სუპერ-ძალას შორის, რამაც მომავალში შეიძლება ცივი ომის ტიპის კონფლიქტამდე მიგვიყვანოს (Goodman & et. Al. 2019).

არარაციონალურად ასაბუთებენ აგრეთვე ჩინეთის ჩართვას დასახელებულ კონფლიქტში. ამაზე ვრცლად წერს ჰანგი კუანი. იგი ამბობს, რომ ბოლო წლების განმავლობაში ჩინეთი ეკონომიკურად უწინდელივით სწრაფად ვეღარ იზრდება, რაც ერთი ბავშვის პოლიტიკის მძიმე შედეგის - მოსახლეობის დაბერებისა და ქალაქგარე

არეგში მუშახელის შემცირების შედეგია. ამ ყველაფერს კი სავაჭრო ომი მკვეთრად ამძიმებს. ჩინეთში არსებული მულტინაციონალური კომპანიები ტარიფებისგან დამატებით ხარჯების თავის ასარიდებლად ჩინეთიდან სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიასა და სხვა რეგიონში გადადიან. აშშ-ს მთავრობის მიერ ამერიკული ტექნიკური კომპანიებისთვის ჩინეთში ვაჭრობის გამკაცრების გამო კი ჩინური მუშახელის და სხვადასხვა ინდუსტრიების პროდუქტიულობა იკლებს (Kwan, 2019).

ხედავს რა ამ ყველაფერს იუ ჰან ჟანგი, ჩინეთის მოქმედების ალტერნატიულ განვითარებას გვთავაზობს, რაც მას ამ თვითდამაზიანებელი ბრძოლისგან გადაარჩენდა. მისი აზრით, ჩინეთმა უნდა გაატაროს რეფორმები, რომლებიც განაპირობებენ სრულ სოციალურ უსაფრთხოებას და მოახდინოს ბაზრის ლიბერალიზაცია, რათა რიგით მოქალაქეებს შეეძლოთ ინვესტირება „ლიკვიდურ აქტივებში“ (Zhang, 2018).

მკვლევარი იგივეს ამბობს აშშ-ზე, იმის მიუხედავად, რომ იგი ემხრობა მოსაზრებას, რომ აშშ-მ სავაჭრო ომი სავაჭრო დეფიციტის აღმოფხვრაზე უფრო, ჩინეთის აღმავლობის შესაჩერებლად დაიწყო. ეს კრიტიკა კი ისევ ეკონომიკური ასპექტებიდან გამომდინარეობს. იგი განმარტავს, რომ ჩინეთი, გარდა იმისა, რომ მსოფლიოში მეორე ყველაზე დიდი ეკონომიკა აქვს, არის წარმოებისთვის საჭირო საქონლის ყველაზე იაფი მიმწოდებელი აშშ-სთვის.

დონალდ ტრამპის მიერ დაწესებული ტარიფების შედეგად დამატებითი ღირებულებებისგან თავის ასარიდებლად ამერიკულ კომპანიებს უწევთ სხვა მიმწოდებლების მოძებნა, რომლებიც იმაზე იაფ ნედლეულს მაინც ვერ სთავაზობენ, რასაც ჩინეთი უწინ სთავაზობდა. მკვლევარი აღნიშნავს, რომ, ამავდროულად, სავაჭრო ომის პირობები აიძულებს ამერიკულ კომპანიებს ჩინური ბაზრიდან გავიდნენ, რაც თავის მხრივ ზემოქმედების ბერკეტს აკარგვინებს ვაშინგტონს (Kwan, 2019).

სავაჭრო ომის შედეგები

ამერიკის შეერთებული შტატები

როგორც აკადემიკოსების შეფასებებში გამოჩნდა, სავაჭრო ომი ეკონომიკური თვალსაზრისით ორივე მხარისთვის დამაზარალებელია, თუმცა ამ მხრივ, აშშ-ს ზარალი, ჩინეთთან შედარებით, უფრო დიდია.

დიდი ზარალი ნახეს ამერიკულმა მულტინაციონალურმა კომპანიებმა. ტარიფების სახით დამატებითი ღირებულების გადახდა უწევთ მათ, ვისაც ჩინეთიდან, აქამდე ნედლეულის ერთ-ერთ ყველაზე იაფ მომწოდებლისგან, შემოაქვთ პროდუქციისთვის საჭირო მასალა. ტარიფებს იხდიან ასევე ისინი, რომლებსაც გასაღების ბაზარი ჩინეთში აქვთ. და ბოლოს, უამრავია ისეთი კომპანია, რომლებიც ორმაგად ზარდაღდებიან - ჩინეთიდან შემოაქვთ კაპიტალური წარმოების საშუალებები, აწარმოებენ და პროდუქტი კვლავ ჩინეთში გააქვთ გასაყიდად. ამ დროს კომპანია რამდენიმე ვარიანტის წინაშე დგება:

1. იპოვოს სხვა მიმწოდებელი, რაც უთუოდ, პირვანდელზე უფრო ძვირი დაჯდება და ყველაფერთან ერთად მას ნაკლებად კონკურენტუნარიანს გახდის;
2. წავიდეს ზარალში ან გადაიტანოს თავისი საწარმოები სხვა ქვეყანაში.

ზემოჩამოთვლილი ვარიანტები წამგებიანია სახელმწიფოსა და მოქალაქეებისათვის (Pencea, 2018).

ჩვენ მოვიყვანთ მაგალითებს, რაც დაგვეხმარება სიტუაციის უკეთ ვიზუალიზაციაში. "Mid Continental Nails Corporation", აშშ-ში ლურსმნების ყველაზე ფართო მწარმოებელი კომპანია, ბანკროტის პირასაა ფოლადზე დაწესებული ტარიფების გამო. ჩინეთზე, ევროკავშირზე, კანადასა და მექსიკაზე დაწესებული ტარიფების გამო კომპანია თავის 500 თანამშრომლიდან 200-ს დაემშვიდობა (Moirangthem, 2018).

ფოლადსა და ალუმინზე დაწესებულმა ტარიფებმა ძალიან დააზარალა ასევე საავტომობილო და მოტო ინდუსტრია. ამერიკული მოტოციკლეტის მწარმოებელი კომპანიის, Harley Davidson-ის აღმასრულებელი დირექტორი მეთ ლავიტჩი ამბობს, რომ მათ წარმოება ახლა ყოველწლიურად 100-120 მილიარდი დოლარით მეტი უჯდებათ. შედეგად, დაანონსდა ფაბრიკა-ქარხნების სხვა ქვეყნებში გადატანა (ტაილანდი, ევროკავშირის სახელმწიფოები და სხვა) (Nakayama, 2019).

ჩინეთთან მიმართებით პროტექციონისტული პოლიტიკით დაზარდდნენ ასევე ამერიკული მანქანათმწარმოებელი კომპანიები - General Motors და Ford Mustang, რომელთათვისაც მსხვილი გასაღების ბაზარია ჩინეთი (General Motors უფრო მეტ ავტომობილს ყიდის ჩინეთის ტერიტორიაზე, ვიდრე აშშ-ში) (Pencea, 2018). Ford Mustang მანქანების ასაწყობად საჭირო კომპონენტების 49% საზღვარგარეთიდან მოდის. კომპანიის აღმასრულებელმა დირექტორმა დაანონსა, რომ ახალი Ford Mustang Mach ჩინეთსა და მექსიკაში აიწყობა, მიზეზად კი კვლავ სავაჭრო ომის შედეგად გართულებული პირობები დაასახელა (Mihalascu, 2019).

აშშ-მა ზარალი ნახა ასევე თხევადი ბუნებრი გაზის (LNG) ექსპორტის თვალსაზრისითაც. ჩინეთი არის ქვეყანა, რომელსაც ყველაზე მზარდი მოთხოვნა აქვს თხევად გაზზე, ხოლო აშშ ამ ენერგეტიკული რესურსის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ექსპორტიორია. შესაბამისად, ჩინეთის წილი აშშ-ს თხევადი გაზის ექსპორტში საკმაოდ დიდი იყო (და არის). პრეზიდენტმა, სი ძინპინმა, ჯერ 10%-იანი, ხოლო შემდეგ 25%-იანი ტარიფები დაადო ამერიკულ LNG-ს და შედეგად ამერიკული ექსპორტი დავარდა (Forbes, 2019). 2018 წლის პირველ ნახევარში, ტარიფების შეცვლამდე აშშ-ის პორტებიდან ჩინეთის მიმართულებით თხევადი ბუნებრივი გაზით დატვირთული 18 ტანკერი გაემგზავრა, ხოლო წლის მეორე ნახევარში, (ტარიფების შეცვლის შემდეგ) ეს რიცხვი განახევრდა (Reuters, 2019).

სავაჭრო ომი დამაზიანებელი იყო ამერიკული მეურნეობისათვის. სოიოს მარცვლებზე დაწესებულმა ტარიფებმა მნიშვნელოვნად დააზარალა ამერიკელი

ფერმერები. ეკონომიკური კონფრონტაციის დაწყებამდე აშშ-ის სოიოს მარცვლების ექსპორტის 60% ჩინეთზე მოდიოდა. 2018 წელს სოიოს ექსპორტმა 30 მილიონი ტონა შეადგინა, ჩინეთის კომუნისტური პარტიის მიერ დაწესებული ტარიფების შედეგად კი, 2019 წელს ეს მაჩვენებელი წინა წლის მესამედი გახდა. სოიოს მარცვლების საექსპორტო საბჭოს ხელმძღვანელი, ჯიმ შათერი განმარტავს, რომ აშშ აპირებს ჩინური გასაღების ბაზრი სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიით, ეგვიპტით, ბანგლადეშითა და პაკისტანით ჩაანაცვლოს, მაგრამ მისი თქმით, ამის გაკეთებას დრო სჭირდება, მანამდე კი ამერიკელები ზარალდებიან (CNBC, 2019).

და ბოლოს, "Rust-Belt" ქარხნები რთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ - მათ ტარიფების გამო, უფრო და უფრო მეტის გადახდა უწევთ ნედლეულის შესაძენად. შედეგად კი 2018 წელს დასაქმების დონის გაზრდის შემდეგ, 2019-ში საწარმოო სამუშაოები 4.2%-ით შემცირდა, რაც დაახლოებით 26 800 სამუშაო ადგილია¹ (Politi, 2019).

შედეგები ჩინეთისთვის

სავაჭრო ომის შედეგები ჩინეთისთვის დამაზიანებელი იყო, თუმცა, როგორც ითქვა, არა იმდენად, როგორ აშშ-ისათვის. ლავლისა და იანგის კვლევის (2018) თანახმად, იმ კომპანიათაგან, რომლებზეც სავაჭრო ომი ნეგატიურ გავლენას ახდენს, მხოლოდ 13%-ია ჩინური (Pencea, 2018, p. 290).

სავაჭრო ომი ჩინეთის მშპ-ს ზრდის ტემპის შემცირების ერთ-ერთ გამომწვევი ფაქტორია. 2018-19 წლებში ჩინეთის მშპ-ს ზრდა 3 დეკადის განმავლობაში ყველაზე მცირე იყო. 2018 წელს მან 6,6% შეადგინა, ხოლო 2019-ში უფრო ნაკლები, დაახლოებით 6,0% იყო (Trading Economics, 2020). თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ 40 წლის განმავლობაში ეს მაჩვენებელი ნეგატიური არასდროს არ გამხდარა და ამის მიზეზი სახელმწიფოს მიერ კომპანიების საქმიანობაში ჩარევა და დახმარებებია (Pencea, 2018).

¹ არ უნდა დაგვავიწყდეს, რომ სწორედ "Rust-Belt" ის შტატებში დონალდ ტრამპმა სულ მცირედით აჯობა ჰილარი კლინტონს და საბოლოოდ, ეს იყო მისთვის გამარჯვების მომტანი.

ჩინური კომპანიები, იქნება ეს სახელმწიფო საკუთრებაში მყოფი, თუ კერძო ტრანსნაციონალურები, სარგებლობენ ჩინეთის კომუნისტური პარტიისგან კომფორტული პირობებით, სუბსიდიებით და სხვადასხვა დახმარებებით. შედეგად ისეთ მსხვილ მაგნატებს, როგორებიც არიან Huawei და Ali Baba სიტუაცია ძალიანაც არ გაართულებიათ (Pencea, 2018).

სახელმწიფოს ძალისხმევის მიუხედავად, მაინც დაზარალდენ ელექტრონული კომპანიები. ამის ქრესტომათიული მაგალითია კომპანია ZTE-სთვის მიკროჩიპების მიწოდების შეწყვეტა. ამის შესახებ აშშ-ს კომერციის მდივანმა, ვილბურ როსმა, 16 აპრილს განაცხადა და მიზეზად კომპანიის მიერ შეთანხმების დარღვევა და ჩრდილოეთ კორეასთან და ირანთან ვაჭრობა დაასახელა (Ross, 2018). ერთ თვეში კომპანია ბანკროტის წინაშე აღმოჩნდა.

ჩინეთში დაზარალდა ასევე წვრილი და საშუალო ბიზნესი. მათთვის სახელმწიფო ბანკებიდან სესხები ნაკლებად ხელმისაწვდომია (სახელმწიფო უფრო მსხვილ ბიზნესებზეა ორიენტირებული), რაც კონკურენტუნარიანობას აკარგვინებს. წვრილ და საშუალო ბიზნესს ასევე აზარალებს შრომის ღირებულების ზრდა (Pencea, 2018).

საბოლოო ჯამში, 2019 წელს ჩინეთის ექსპორტი უკანასკნელი 3 წლის განმავლობაში რეკორდულად დაბალ მაჩვენებლამდე დავიდა. ექსპორტში კლება მოსალოდნელ 4,8%-ზე გაცილებით მეტი, 20,7% აღმოჩნდა. ეს მეტწილად ამერიკის მიერ დაწესებული ტარიფების შედეგია. მაგალითად, ალუმინის ექსპორტმა 7,3%-ით იკლო, ხოლო ფოლადისამ - 6,8%-ით (Trading Economics, 2020). მაგრამ ეს არაა ის შედეგი, რაც ვაშინგტონს სურდა. მიზეზი ისაა, რომ სავაჭრო ომის პოლიტიკამ დოლარის გამყარება გამოიწვია, რაც ექსპორტის ზრდისთვის გარკვეულწილად ცუდია. ხოლო ჩინური იუანი უფრო გაუფასურდა, რაც ჩინეთს ექსპორტის შენარჩუნებაში ეხმარება (Pencea, 2018).

დასკვნა

ამრიგად, პასუხი ჩვენი საკვლევ კითხვის პირველ ნაწილზე - "თუ რა ფაქტორებმა განაპირობა ამერიკის შეერთებული შტატების მიერ სავაჭრო ომის დაწყება" კომპლექსურია. პირველი, ეს იყო ერთგვარი სადამსჯელო ღონისძიება ჩინეთის "არასამართლიან მოღვაწეობაზე" - ტექნოლოგიური ინფორმაციის მოპარვასა (რაც, ტრამპის თქმით, 300 მილიარდამდე ზარალს იწვევს აშშ-ს ეკონომიკისთვის) და არაკანონიერი გზებით ეკონომიკური სუპერძალის დონემდე მიღწევის სურვილზე. შემდეგი მნიშვნელოვანი ფაქტორია ამერიკის შეერთებული შტატების სავაჭრო დეფიციტი და დონალდ ტრამპის მიდგომა, რომლის თანახმადაც, ამას პროტექციონისტული პოლიტიკა და ტარიფები გამოასწორებენ. სავაჭრო ომის გამწვავების ერთ-ერთი მთავარი მიზეზი ჩინური კომპანიების მიერ 5G ინტერნეტის გავრცელებასთან დაკავშირებული შიშებია, რაც პირდაპირაა დაკავშირებული აშშ-ს ეროვნულ უსაფრთხოებასთან, ვინაიდან ჩნდება საფრთხე, ჩინეთის კომუნისტურ პარტიას ხელი მიუწვდებოდეს უამრავი ქვეყნის სხვადასხვა ინფორმაციაზე. და ბოლოს, ჩვენი აზრით, ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის აშშ-ს სურვილი, შეაჩეროს ჩინეთი, როგორც მაღალგანვითარებული ტექნოლოგიების მქონე ეკონომიკური სუპერძალა, რომელიც პოტენციური ჩელენჯერია მისთვის და დიდ საფრთხეს წარმოადგენს დემოკრატიული სამყაროსთვის.

რაც შეეხება შედეგებს, ჩვენ ვიხილეთ, რომ აშშ და მისი კომპანიები უფრო დაზარალდნენ, ვიდრე ჩინური მხარე. უამრავ ამერიკულ სამეწარმეო კორპორაციას ან ზარალში წასვლა მოუწია ან წარმოების ადგილის შეცვლა, რამაც ზიანი მიაყენა მთლიანად ეკონომიკას. თუმცა ვაშინგტონის მხრიდან ამას უკან დახევა არ გამოუწვევია, რაც ისევ და ისევ ჩინეთის დასუსტების დიდი სურვილით შეიძლება აიხსნას. თუმცა, ჩვენ ასევე ვნახეთ, რომ აშშ-ს მხრიდან დიდი ძალისხმევითა და გარკვეული ეკონომიკური ზიანის მიუხედავად ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის მიერ გადახდილი ეკონომიკური ფასი კონკურენტისაზე უფრო ნაკლებია. აშშ-ს მიერ ეკონომიკური შეზღუდვების გამო დაზარალდა ჩინეთის ტექნოლოგიური სექტორი,

ისეთი კომპანიები როგორცაა ZTE და Huawei. აზიურ გიგანტს 2018-19 წლებში უკანასკნელი 3 დეკადის განმავლობაში ყველაზე დაბალი ეკონომიკური ზრდა, 6,6% და 6,0% ჰქონდათ. თუმცა ლავლისა და იანგის კვლევამ აჩვენა, რომ სავაჭრო ომით დაზარალებული კომპანიებისგან მხოლოდ 13%-ია ჩინური.

ბიბლიოგრაფია:

Alfredson, K. (April 6, 2001). *Bush backs China's WTO entry despite standoff*. CNN. USA. Retrieved on June 11, 2020.

<https://web.archive.org/web/20110515133508/http://edition.cnn.com/2001/WORLD/asiapcf/east/04/05/china.WTO/>

BBC. (January 16, 2020). A quick guide to the US-China trade war. Retrieved on 13 June, 2020.

<https://www.bbc.com/news/business-45899310>

CNBC. (August 7, 2019). *US soybean farmers are working new markets now that exports to China have tanked*. (H. Tan, Editor). Retrieved on June 15, 2020.

<https://www.cnbc.com/2019/08/08/us-china-trade-war-soybean-farmers-are-working-new-markets.html>

Crabtree, J., Wang, J., Jie, Y. & Schneider-Petsinger, M. (November, 2019). *US-China Strategic Competition The Quest for Global Technological Leadership*. The Royal Institute of International Affairs. London, UK. pp 8-9.

<https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/publications/research/CHHJ7480-US-China-Competition-RP-WEB.pdf>

C-SPAN. (March 8, 2000). *Permanent Normal Trade Relations with China*. Video 19:40.

<https://www.c-span.org/video/?155905-1/permanent-normal-trade-relations-china>

DiSavino, S. (May 10, 2019). *Trade war cuts U.S. liquefied natural gas exports to China*. Reuters. (Rigby, B. Editor). Retrieved June 13, 2020

<https://www.reuters.com/article/us-usa-trade-china-lng/trade-war-cuts-u-s-liquefied-natural-gas-exports-to-china-idUSKCN1SG1YU>

Forbes. (2019, 0506 23). *Escalating U.S.-China Trade War Makes LNG Projects Vulnerable Stateside*. Retrieved June 15, 2020.

<https://www.forbes.com/sites/gauravsharma/2019/05/23/escalating-us-china-trade-war-leaves-lng-projects-vulnerable-stateside/#1237bca02d52>

Gargan, E. A. (July 24, 1994). *U.S. May Thwart China's Trade Goal*. The New York Times. New York, USA. Retrieved on 11 June, 2020.

<https://www.nytimes.com/1994/07/24/world/us-may-thwart-china-s-trade-goal.html?searchResultPosition=1>

Goodman, M. P., Gerstel, D. & Risberg, P. (September 25, 2019). *CSIS Brief: Beyond the Brink: Escalation and Conflict in U.S.-China Economic Relations*. Center for Strategic & International Studies.

<https://www.csis.org/analysis/csis-brief-beyond-brink-escalation-and-conflict-us-china-economic-relations>

Higgins, S. (August 1, 2019). *Trump's China tariff hike draws mixed reception from lawmakers*. Washington Examiner. Washington D.C., USA. Retrieved on 12 June, 2020.

<https://www.washingtonexaminer.com/policy/economy/trumps-china-tariff-hike-draws-mixed-reception-from-lawmakers>

Kapustina, L., Lipkova, L., Silin, Y. & Drevalov, A. (2019). *US-China Trade War: Causes and Outcomes*. The institute of Education Sciences. pp 5-6.

https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2020/01/shsconf_ies_2019_01012.pdf

Kent, A. E. (2001). *States Monitoring States: The United States, Australia, and China's Human Rights, 1990–2001*. Johns Hopkins University Press. pp 589.

<https://olemiss.edu/courses/pol324/kentanne.pdf>

Kwan, C. H. (September 16, 2019). *The China–US Trade War: Deep-Rooted Causes, Shifting Focus and Uncertain Prospects*. Wiley Online Library. Pp 56-68.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/aepr.12284>McMillan, A. F. (October 22, 2001). *APEC unites against terror*. CNN. Retrieved on June 11, 2020.

<https://edition.cnn.com/2001/WORLD/asiapcf/east/10/21/apec.finalstatement/index.html>

Mihalascu, D. (November 27, 2019). *Ford Mustang Mach-E Could Be Made In China Too If Trade War Continues*. Retrieved on June 14, 2020, from carscoops:

<https://www.carscoops.com/2019/11/ford-mustang-mach-e-could-be-made-in-china-too-if-trade-war-continues/>

Moirangthem, S. (October 16, 2018). *Trump Trade War - Mid Continent Nail facing closure over tariffs*. Retrieved on June 13, 2020, from steelguru:

<https://steelguru.com/steel/trump-trade-war-mid-continent-nail-facing-closure-over-tariffs/523502>

Morell, M. & Kris, D. (December 15, 2018). *It's not a trade war with China. It's a tech war*. The Washinton Post. Washington, D.C., USA. Retrieved on June 12, 2020.

https://www.washingtonpost.com/opinions/its-not-a-trade-war-with-china-its-a-tech-war/2018/12/14/ec20468e-ffc5-11e8-862a-b6a6f3ce8199_story.html

Nakayama, S. (April 24, 2019). *Harley-Davidson shifts base for China exports to Thailand*. Retrieved June 12, 2020, from Nikkei Asian Review:

<https://asia.nikkei.com/Economy/Trade-war/Harley-Davidson-shifts-base-for-China-exports-to-Thailand>

Noland, M. (January, 1996). *US-China Economic Relations*. Peterson Institute For International Economics. Washington, D.C., USA.

<https://www.piie.com/publications/working-papers/us-china-economic-relations>

Pencea, S. (September 13, 2018). *The Looming USA-China Trade War and Its Consequences*. (GLOBAL ECONOMIC OBSERVER). pp. 290-293. Retrieved on June 12, 2020, from globeco:

http://www.globeco.ro/wp-content/uploads/vol/GEO_Vol_7_No_1.pdf#page=283

Politi, J. (Decemeber 1, 2019). *Donald Trump's struggle to revive the US rust-belt*. Financial Times. Retrieved 14 June, 2020.

<https://www.ft.com/content/2b54296a-1073-11ea-a7e6-62bf4f9e548a>

Ross, W. L. (April 16, 2018). *Secretary Ross Announces Activation of ZTE Denial Order in Response to Repeated False Statements to the U.S. Government*. Retrieved June 12, 2020, from U.S. Departamant of Commerce:

<https://www.commerce.gov/news/press-releases/2018/04/secretary-ross-announces-activation-zte-denial-order-response-repeated>

Rui, G. (June 12, 2020). *US is waging financial war to stop China's rise, says veteran politician*. Retrieved on June 12, 2020, from South China Morning Post:

<https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3088684/us-waging-financial-war-stop-chinas-rise-says-veteran>

Swanson, A. (July 5, 2018). *Trump's Trade War With China Is Officially Underway*. The New York Times. New York, USA. Retrieved on June 13, 2020.

<https://www.nytimes.com/2018/07/05/business/china-us-trade-war-trump-tariffs.html>

Trading Economics. (2020). *China Exports*. Retrieved on 15 June, 2020, from

<https://tradingeconomics.com/china/exports>

Trading Economics. (2020). *China GDP Annual Growth Rate*. Retrieved on June 15, 2020, from

<https://tradingeconomics.com/china/gdp-growth-annual>

Verma, U. (September 26, 2019). *5G Rollout To Create 3 Million New Jobs, Adding \$500 Billion To The US Economy*. Connected Real Estate Magazine. Retrieved on 13 June, 2020.

<https://connectedremag.com/das-in-building-wireless/5g-rollout-to-create-3-million-new-jobs-adding-500-billion-to-the-us-economy/>

Zhang, Y. (2018). The US-China Trade War: A Political and Economic Analysis. *Indian Journal of Asian Affairs*. pp. 56-64. Retrieved on June 14, 2020, from JSTOR”

https://www.jstor.org/stable/26608823?seq=1#metadata_info_tab_contents